

ROHOD KÖZSÉG

TÁJRENDEZÉSI JAVASLAT

Nyíregyháza, 2005. október hó

FELZETLAP

Rohod Község településrendezési
tervéhez

TÁJRENDEZÉSI JAVASLAT

Városépítész

.....
Gyülvészi Tamás
okl.építésmérnök
okl.városépítész szakmérnök
k.sz.: TT-1-I5-0045

Tervező munkatársa

.....
Dudás Ede
Építésmérnök, tervező szakmérnök

Nyíregyháza, 2005. október hó

Tájrendezési javaslat

Bevezetés: jellegzetes társulások

Rohod Község Magyarország kistájkataszteri beosztása szerint az Ék-Nyírség kistáj területén helyezkedik el, mind az élővilág képét, mind az antropogén hasznosítás lehetőségeit e terület geoökológiai adottságai határozzák meg:

Az élővilág szempontjából fontos, hogy a település és környezete javarészt homokkal fedett hordalékkúp síkság. Klímája a mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös klímátípus közötti átmenetet képez, az évi középhőmérséklet az országos átlag körüli (9,5-9,6 °C). Az éves csapadék átlag 600 mm. E két mutatószám alapján megállapítható, hogy fás vegetáció számára már nem ideálisak a feltételek. A terület növényföldrajzi értelemben a Pannónia flóratartomány, Alföldi flóravidék, Nyírség flórajárásához tartozik.

A település közelében országos védelem alatt álló természetvédelmi terület nincs. A települést is érinti a Rohodi-legelő, amely a Natura 2000 hálózat besorolása alá eső terület, és habár országos védelem alatt nem áll, de kiemelt figyelmet érdemel.

A terület jelentős része erőteljesen szántóföldi, vagy egyéb mezőgazdasági hasznosítású (kert, gyümölcsös) kultúrtáj. Az erdők aránya az országos átlagot meghaladja (26%), viszont leginkább telepített akác-, és nyárfából áll.

Jellegzetes növénytársulásai:

- gyertyános-tölgyes
- homoki gyöngyvirágos-tölgyes
- homokpusztagyep
- telepített akácos (nem természetes elem)

A tájszerkezet és a tájhasználat alakításának új elemei

A tájba való legjelentősebb beavatkozás, a 41. és 49.sz. fkl. út. Az 41. sz. fkl. út nyomvonala a település igazgatási területét Ék-Dny-i irányban szeli át – a település D-i szélén haladva. Az út nyomvonala mezőgazdasági általános területeket érint. A nyomvonalhoz D-i irányban csatlakozik a 49.sz. fkl. út.

A nagy földmunkával járó építkezés építés alatti tájrömbölő hatást kiküszöbölni nem lehet, a lehető legkisebb szabályozási szélességgel ennek hatásait próbáljuk minimálisra csökkenteni. A már megépített, út tájbaillesztése fontos feladat, mely kísérő növénytelepítéssel megoldható. A növénytelepítésnél minden esetben az őshonos fajokat kell előnyben részesíteni.

Gazdasági fejlesztések a település négy pontját érintik.

- a belterületől délre egy helyre összpontosítva a gazdasági területeket,
- a belterületől Ék-re a tervezett üdülőterület

A belterületbe vonás ezeket a területeket nem érinti. A beépítésre szánt területen a belterületről Ék-re a volt TSZ telep egyéb nem zavaró ipari-gazdasági tevékenység folytatására alkalmas, jelenleg is ilyen jellegű tevékenység folyik. Ugyanez a helyzet a belterület D-i oldalán – külterület részen található – a Hliven Kft. telephelyével is. A tervezett gazdasági kereskedelmi besorolású terület védőtávolságot nem igénylő gazdasági tevékenységek befogadására alkalmas. A gazdasági területeken a környező humán és természeti környezet védelme miatt telken belüli kötelező fásítást javasolunk.

A településen önálló szennyvíztisztító telep nincs, építését nem tervezik, a szennyvíz elhelyezését a meglévő vízjogi engedélyezési engedély szerint Őr településen oldják meg.

A település hulladéklerakó teleppel nem rendelkezik. A keletkező hulladék elhelyezését az nagyecsed-i regionális hulladéklerakó telepen oldják meg. Döggút a településen nincs, a keletkező állati hulladékot szintén a Kristályvíz Kht. őri szennyvíz-telepén helyezik el.

Mint jelentős zöldfelületi elemek jelennek meg az erdők, melyek a gazdasági és lakóterületi fejlesztésekhez kötődve nélkülözhetetlen elemei a tájnak. Jelentős erdősítésre nem kerül, kisebb erdőfoltok a község Dk-i, és középső részén valósulhatnak meg, amelyek elsősorban a lakóterületek védelmét biztosítják. A tervezett erdők elsődleges rendeltetése gazdasági, erdőgazdálkodási tevékenységre alkalmasak. A vízgazdálkodási területen belüli erdők védelmi erdők, melyekben épület nem helyezhető el. Az üdülőterület környezetében a készítenő részletes szabályozás szerint egészségügyi, turisztikai erdő kerülhet kijelölésre a későbbiek során.

A települési táj fontos elemeként jelennek meg a közparkok, a települési zöldfelület elemei, amelyek a települési terület biológiailag aktív felületeit, és egyben a lakosság komfortérzetét növelik. A belterületről Dny-i irányba a Bakti u. mellett található régi szeméttelap (0175/2 hrsz-ú) rekultivációját irányozzuk elő, melyen erdőterület alakítandó ki annak értelmében, hogy a természeti környezet eredeti állapota visszaálljon. A zöldfelületet szintén növeli a sporttevékenység végzésére alkalmas sportpálya.

Mint biológiailag aktív felület jelenik meg a belterületről É-ra Vajai III. sz. főfolyás mint a legnagyobb csatorna. A legjelentősebb és védett természeti értéket képviselő vízfelület a Csokaj-tó, mely Nyírmada településhez tartozik, Dny-i partja rohodi terület, és az országos ökológiai hálózat részét képezi (természeti terület).

A település több szempontból is érintett a természetvédelem terén:

- Területén természeti területek találhatóak, melyek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság felügyelete alá tartoznak. A természeti területek érintik a rohodi 0175/7 hrsz (29,9985 ha), 0175/20 hrsz (1,7259 ha), 0175/21 (1,6063 ha), 0175/22 hrsz (5,1884 ha), 0176 hrsz (0,7953 ha) tartozó területeket.

- Az Országos Területrendezési Terv (OTRT) szerint a település az országos ökológiai hálózat övezete által a Csokaj-tó környezete, illetve a közigazgatási terület É-i része, illetve a belterületől Dny-ra a rohodi-legelő nagyobb területtel érintett.

A település igazgatási területét érinti az európai szintű Natura 2000 hálózat.

AZ EURÓPAI UNIÓ ÖKOLÓGIAI HÁLÓZATA

A természet az élővilág semmihez sem hasonlítható, semmivel sem helyettesíthető gazdagságát hozta létre a Földön. Közös felelősségünk, hogy ezt a gazdag örökséget magunk és az utódaink számára is megőrizzük.

A természetes élővilágot vadon élő növények, állatok, gombák és egyéb élőlények életközösségei alkotják. Az egyes fajok léte egy vagy több élőhelyhez, hasonló és különböző élőhelyek hálózatához kötődik. Ezt mutatja elterjedésük, vándorlásuk módja is, amikor p. természetes vízfolyásokat, hegyvonulatokat követnek, vagy amikor a vonuló madarak évezredek megszokott útvonalukon vándorolnak évről évre.

A környezeti feltételek megváltozása, a természetes élőhelyek beszűkülése, elszigetelődése azonban mindinkább veszélyezteteti fennmaradásukat. Megőrzésük érdekében az országhatárokon túltekintő nemzetközi együttműködésre van szükség.

Az Európai Unió ennek szellemében - az ENSZ "Környezet és Fejlődés Világkonferenciáján" 1992.-ben elfogadott, a biológiai sokféleségről szóló egyezményhez kapcsolódva - tűzte ki célként a NATURA 2000 hálózat kialakítását.

A NATURA 2000 az európai jelentőségű természeti területek hálózatának az elnevezése. Európai jelentőségűnek tekintendők azok az élőhelyek és fajok, amelyek az Európai Unió területén ritkák, kipusztulással veszélyeztetettek, ill. jellemzőek Európa természeti képére.

Az Európai Unió természeti értékei

Az Európai Unió jelenlegi tagállamai hat jellegzetes életföldrajzi régió területeit foglalják magukba. Az itt található növény- és állatfajok száma mintegy 110 ezer. A Földön ismert összes növény- és állatfaj száma a becslések szerint meghaladja a másfél milliót. Az Európai Unióban előforduló fajok a Föld élővilágát alkotó fajoknak tehát csak kis részét képviselik. Ez a tény még inkább kiemeli védelmük fontosságát.

Az Európai Unió kezdeményezése a természeti örökség megőrzéséért

Az Európai Unió kiemelt célkitűzése a biológiai sokféleség védelme, az európai jelentőségű élőhelyek és fajok megőrzése. Ez a cél csak akkor valósítható meg, ha a fajok és életközösségeik ökológiai igényét és természetes elterjedését figyelembe véve biztosítjuk a fennmaradásukhoz szükséges környezeti feltételeket. Ezt a célt szolgálja a Natura 2000, a tagállamok által egységes szempontrendszer szerint javasolt szükséges nagyságú és elhelyezkedésű területek rendszere, azaz az Európai Unió ökológiai hálózata.

A NATURA 2000 létrehozásának jogi kereteit az Európai Unió természetvédelmi szabályozó rendszerének két fő pillére: a madarak védelméről 1979-ben (79/409/EEC), valamint a természetes élőhelyek, vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992-ben (92/43/EEC) elfogadott irányelvek határozzák meg.

Az irányelvek közös célokat és feladatokat (pl. megkülönböztetett jogi oltalom, kezelés, haszonvételek szabályozása) fogalmaznak meg a tagországok számára, de a megvalósítás módját a Közösség országai eltérő környezeti, társadalmi, gazdasági és kulturális adottságaiknak megfelelően saját jogszabályaik alapján, maguk határozzák meg.

A madárvédelmi irányelv az összes európai vadonélő madárfajra kiterjed. Elfogadása óta a tagországok saját hatáskörben közel 2500 Különleges Madárvédelmi Területet jelöltek ki az irányelv I. függelékében feltüntetett, kiemelt élőhelyi oltalmat igénylő madárfajok védelme érdekében. E területek kiterjedése meghaladja a 164 ezer km²-t, azaz Magyarország területének több mint másfélszeresét.

Magyarország természeti értékei

Magyarország természeti adottságai a biológiai sokféleség kialakulása szempontjából kedvezőek, mert az ország központi elhelyezkedése a Kárpát-medencében változatos földtani, domborzati és éghajlati adottságokkal párosul. Az élőhelyek sokfélesége a csak itt található bennszülött és maradvány (pl. jégkorszaki) fajokon kívül a tágabb térség különböző környezeti igényű fajainak betelepülését és elterjedését is elősegíti. Ennek köszönhető a hazai élővilág mintegy 45000 fajt magába foglaló gazdagsága. Hazai élőhelyeink ugyanakkor mozaikos szerkezetűek és sérülékenyek.

Az egyre intenzívebb területhasználat a természetes élővilág életfeltételeit gyökeresen megváltoztatja. Honos növény- és állatfajaink közül 93 már kipusztult és a meglévő élőhelye és fajok fennmaradása is veszélyeztetett.

A természetvédelem terén elért eredményeink az ország nemzetközi elismertségéhez jelentős mértékben hozzájárulnak. Magyarország belépés éve az Európai Unió természeti értékekben is gazdagabbá válik, hiszen számos, Magyarországon honos élőhely-típus és faj a jelenlegi tagállamok területén nem fordul elő. Az állat- és növényfajok és élőhelyeik védelméről szóló irányelv függelékeiben már eddig is szereplő 198 féle élőhely közül 36, a 230 állatfajból 124 (pl. a vidra), a 483 növényfajból 48 honos Magyarországon (pl. a tátogó kökörtő, melynek fotója a címlapon látható). A Madárvédelmi Irányelv I. függelékében szereplő fajok közül mintegy 80 fordul elő hazánkban.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás részeként Magyarország is megkezdte az európai jelentőségű területek kijelölését megalapozó felméréseket. Tárgyalások folynak az európai jelentőségű élőhelyek és fajok listáinak bővítéséről is.

A NATURA 2000 körébe javasolható hazai területek kiválasztásához az országos jelentőségű védett természeti területek jó alapot biztosítanak. Az utóbbi években folyó természeti állapotfelmérések, valamint:

- a természeti területek,
- az *ex lege* védett természeti területek (lápok, szikes tavak, barlangok),
- az Érzékeny Természeti Területek rendszere,
- a Pán-európai Ökológiai Hálózat részét képező Nemzetközi Ökológiai Hálózat kijelölését elősegítő országos programok is segítik a javaslat összeállítását.

A Különleges Madárvédelmi Területek - az előzőekben részletezett, az állat- és növényfajok és élőhelyeik védelméről szóló irányelv területeinek kijelölési folyamatával ellentétben a csatlakozáskor minden külön eljárás nélkül a NATURA 2000 részeivé válnak. Ezt követően Magyarország kötelezettséget vállal arra, hogy ezen területek megfelelő természeti állapotát, fenntartható hasznosítását, az itt lévő élőhelyek és fajok fennmaradását intézkedések révén is biztosítja.

Az ökológiai hálózat kijelölése és védelme nem csak a természetvédelem érdekeit szolgálja. Elősegíti a falusi- és ökoturizmus fejlődését, a mezőgazdaság piacképessége szempontjából is kedvező hagyományos, környezetkímélő gazdálkodási módok elterjedését. A megvalósításhoz az Európai Unió természetvédelmi pénzügyi támogatási programja (LIFE) mellett a hazai (pl. Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program) és az EU által létrehozott egyéb támogatási rendszerek vehetők igénybe (pl. a SAPARD vidékfejlesztési program forrásai).

A NATURA 2000 területek kijelölését és a kapcsolódó intézkedések megalkotását széleskörű szakmai, ágazati és társadalmi egyeztetés előzi meg, amely lehetőségét ad arra, hogy az érdekeltek és érintettek bekapcsolódjanak a folyamatba.

Mellékletek:

- Rohod Község Natura 2000 hálózata: Különleges Természetmegőrzési Területek

1.sz. melléklet
Rohod Község Natura 2000 hálózata
térképmásolat

